

DE PLATE V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

SECRETARIS

J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER

J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING

750-9109554-54
000-0788241-19

JAARGANG 23
NUMMER 4
MAAND april 1994

IN DIT NUMMER

- blz. 111 : F. COOPMAN : De vergeten zeevaarders 1914-1918 (5)
- blz. 114 : J.B. DREESEN : Frans Devriendt, vader van de "internationale boekhandel".
- blz. 120 : R. VANCRAEYNEST : Over de sluis van 's Heerwoutermansambacht bij het fort Albertus.
- blz. 122 : G. BILLIET : Eric Dekuyper en Oostende.
- blz. 126 : E. SMISSAERT : De "Oostende-Doverlijn" : overzicht van een aantal tijdschriftartikelen en brochures daaromtrent.
- blz. 128 : E. LIETARD : Oostendse numismatiek.
- blz. 132 : 3e lijst aankopen, schenkingen en andere opnamen in inventaris 1993.

APRIL - ACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkring DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten die plaats vinden in de loop van de maand april.

- A. De HEEMKUNDIGE DAG van het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE die doorgaat op zaterdag 23 april 1994 in het Heemmuseum DE PLATE te Oostende

Voor het programma en de deelnemingsvoorwaarden verwijzen we naar het einde van onze eigen programma aankondiging.

- B Een AVONDVOORDRACHT MET DOCUMENTATIEMATERIAAL

die doorgaat op

donderdag 28 april 1994 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : DE OOSTENDSE HANDEL EN SCHEEPVAART OP CHINA
(1715-1735)

De spreker : de heer Karel DEGRYSE, Doctor in de Letteren en Wijsbegeerte

De lezing van dhr. DEGRYSE handelt over de Chinavaart als belangrijke economische pijler van de Oostendse Compagnie. Hij zal ons wijzen op de belangrijke internationale rol die Oostende speelde in die ontluikende Chinahandel en het economisch succes ervan op basis van de theehandel. Daarnaast behandelt hij, buiten thee, de diverse andere handelsgoederen, zoals zijde en porselein, enz. Hij bespreekt de maritieme organisatie en de commerciële organisatie (in Kanton en in Oostende).

Dr. DEGRYSE is een, te Hoogde geboren, Westvlaming die in 1972 zijn diploma licentiaat geschiedenis haalde aan de RUG met de grootste onderscheiding. Zijn eindverhandeling was getiteld "De Oostendse Chinahandel (1718-1735).

In november 1985 haalde hij aan de RUG het diploma van Doctor in de Letteren en Wijsbegeerte met de grootste onderscheiding. Zijn doctoraatsverhandeling handelde over "Antwerpse fortuinen in de 18de eeuw". Hij behaalde sedertdien verschillende wetenschappelijke onderscheidingen. Hij is lid van, onder meer, de Koninklijke Marine Academie van België, de Commissie voor Geschiedenis van de Koninklijke Academie van Overzeese Wetenschappen, het Wetenschappelijk Comité van de Kon. Vlaamse Academie voor Letteren, Wetenschappen en Schone Kunsten.

Hij doceert aan het Seminarie voor Koloniale en Overzeese Geschiedenis van de Universiteit van Gent. Als auteur publiceerde hij een drietal boeken en tientallen wetenschappelijke artikels in diverse tijdschriften. Hij is een veelgevraagd spreker.

Eens te meer brengt DE PLATE een door en door Oostends onderwerp dat ons weer wat nieuws brengt uit de geschiedenis van Oostende. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Men zegge het voort.

C. In het kader van "KEN UW STAD" een wandelvoordracht op

zaterdag 16 april 1994 om 15 u.

voor eens studiebezoek aan de SINT ANNAKERK TE STENE

onder leiding van onze Oostendse kerkenkenner

de heer Jean Pierre FALISE, penningmeester van de Kring

De 17de eeuwse Sint Annakerk te Stene is de Oostendse kerk die nog best haar landelijk karakter bewaard heeft. Zij bezit een rijke verzameling bezienswaardigheden; waarin hoofdaltaar, predikstoel, biechtstoel, het O.L.Vrouw- en Sint Willibrordusaltaar en het orgel de bijzonderste blikvangers zijn. Daarnaast is er echter nog heel wat meer; een van oudsher gekend kruislievenheer, glasramen, schilderijen en beelden die stuk voor stuk meer verdienen dan een kortstondig zondagse-eucharistieblok.

Eens te meer zal Jean Pierre FALISE ons wegwijs maken doorheen deze merkwaardige verzameling.

Bijeenkomst aan de kerk om 14u45.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Men zegge het voort.

LET OP : IN HET JAARPROGRAMMA STAAT DEZE WANDELVOORDRACHT
GEPROGRAMMEERD OP 30 APRIL.

WEGENS ONVOORZIENE OMSTANDIGHEDEN MOEST ZE VERPLAATST
WORDEN NAAR 16 APRIL.

J.B. DREESEN

Hotel Belvédère Ostende

HEEMKUNDIGE DAG

van het
WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

op zaterdag 23 april 1994

in het Heemmuseum DE PLATE
Feest- en Kultuurpaleis, 1ste verdieping
Wapenplein, Oostende

PROGRAMMA

- 14 uur Ontvangst van de deelnemers in het Heemmuseum DE PLATE
Koffie
Welkomstwoord door de Gouwvoorzitter
- 14.30 uur Rondleiding in het Heemmuseum door J.B. Dreesen, sekretaris
van De Plate
- 15.45 uur Toneelzaal, gelegen op dezelfde verdieping, enkele meters van
het Heemmuseum
Voordracht: **"BEDEVAARTPLAATSEN
VAN DE VLAAMSE VISSERS EN ZEELUT"**
door Walter Debrock, Dr. Klass. Fil.
Erevoorzitter van de Marie Academie
Erevoorzitter van de VUB
- 17 uur Museum van Schone Kunsten, 2de verdieping in het gebouw (Er
is een lift)
Rondleiding in het Museum voor Schone Kunsten door Norbert
Hostyn, Lic Kunstgeschiedenis
Conservator-Archivaris van de Stad Oostende
- 18 uur In het Heemmuseum receptie aangeboden door het Stadsbestuur

19 uur Restaurant BENNY, hoek Vlaanderenstraat en Langestraat

Feestmaaltijd

Tomatenroomsoep

Krabcocktail

Kalfssteak archiduc - frieten

Ijsroom

Een glas witte en twee glazen rode wijn

Parkeergelegenheid

- Betalend: 1) de hele middenstad
2) Onder het Leopoldpark
- Niet-betalend: in de omgeving van de Stedelijke Visserijschool John BAU-
WENS op het Hazegras. (Bij het binnenrijden van Oostende,
op het Vuurkruisenplein, de eerste rechts inslaan)
Ongeveer 10 minuten lopen tot op het Wapenplein, waar-
van het grootste deel op de Kapellestraat.

Deelnemingsbijdrage

- 950 frank 't hele programma, maaltijd inbegrepen
150 frank zonder maaltijd

De bijdragen moeten worden overgeschreven op rek. 000-0158746-54 van
het Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde voor 15 april
1994, met vermelding "*Heemkundige Dag*". Alleen de overschrijving geldt
als inschrijving.

door François COOPMAN

Eind 1916 waren de Duitse admiraals tot de conclusie gekomen dat alleen het voeren van een onbeperkte onderzeeboorlog (1) tegen de handelsscheepvaart van de geallieerden en neutralen, Groot-Brittannië in zes maanden tijd op de knieën zou brengen (2). De Duitse rijkskanselier VON BETHMANN HOLLWEG daarin gesteund door de Duitse keizer Willem II, was steeds een tegenstander geweest van een onbeperkte onderzeeboorlog. Hij was van oordeel dat de heftige reacties van de neutrale landen, inzonderheid de Verenigde Staten van Amerika, in het nadeel van Duitsland zouden uitvallen. De marine autoriteiten konden echter de Duitse keizer overtuigen van het welslagen van hun strategie en die besliste uiteindelijk, op 9 januari 1917, dat Duitsland zou overgaan tot het voeren van een onbeperkte onderzeeboorlog en dit met ingang van 1 februari 1917. In drie maanden tijd werden er meer dan 800 vrachtschepen gekelderd terwijl er slechts een zestal onderzeeboten door de geallieerde marine gezonken werden (3).

In de loop van 1917 zou de Britse admiraliteit eindelijk gepaste maatregelen nemen om niet alleen de handelsvloot maar ook de vissersvloot te beschermen, doorslaggevend was het in voege brengen van het convooisysteem (4), doch eerst zou er nog één van onze stoomtrawlers door een U-boot tot zinken gebracht worden.

Zeerapport der visscherstoomboot "Marcelle" 0.8 der haven van Oostende, tijdelijk gehecht aan Milford Haven, metende 87 zeetonnen, gezagvoerder August WITTRÖCK (5).

Op Maandag 29 Januari 1917 om 10,30 's morgens zijn wij Milford Haven uitgevaren naar onze visscherij Trevoise Head (6), alles goed aan boord, de bemanning bestaat uit elf koppen.

Den 30 Januari, rond middag, met Trevoise Head in het Z.O. 20 mijlen afstand, op 50,45 N.B. en 5,30 W.L., klaar weder, wind O.Z.O., middelmatige bries en zee met zwel, lagen wij aan de korre met onze stuurboord boel (7), den kop N.O., wanneer wij in het N.W. op ongeveer drie mijlen van ons een onderzeeër zagen uit het water rijzen, eerst in de vorm van een ton en naderhand kwam de romp boven.

Ik heb aanstonds bevolen de korre te winden. De visplanken waren eventjes tegen boord toen de onderzeeër een eerste schot afvuurde dat juist boven ons schip terecht kwam. Daarop gaf de stuurman een signaal met de fluit om te beduiden dat wij stopten, terwijl de Belgische vlag bijgezet werd en de boot buitengebracht.

Ik haaste mij naar de chartroom om de papieren te redden doch ik kon er niet aangeraken want het derde schot sloeg onze brug weg.

Binst dat wij onze boot te water brachten, die in het uitwerpen tegen dek erg beschadigd werd, bleef de onderzeeër ons maar gedurig beschieten, ons voor, midscheeps en achter genakende. Niettegenstaande dit alles bleef ons volk koelbloedig.

Wij namen plaats in onze boot, die veel water miek en zijn ten spoedigste mogelijk van ons schip weggeroeid. Dan is de onderzeeër rond ons schip komen varen, het gedurig beschietend. Het vaartuig stond in vuur voor, en één der bommen moet de ketel geraakt hebben die ontplofte.

Na een uur beschieten is ons schip met zijn achterste voor gezonken waarop de onderzeeër weg gemalen is boven water.

Wanneer wij hem uit het oog verloren, hebben wij ons zeiltje bijgezet, standvastig water uit onze boot scheppende.

Alzoo zijn wij tot vijf uur 's avonds voor de wind gelopen in de hoop een vaartuig te ontwaren tot dat wij opgenomen werden door de smack "The Sweet Heather" BR 308, waar wij goed verzorgd werden. Deze heeft daarna nog de bemanning van een andere smack aan boord genomen die insgelijks in den grond gstoken geweest was.

Hij heeft met ons zeil gezet naar Milford Haven en werd op 31 Januari om 2.30 uur 's middags door een patrolboot op sleep genomen die ons om 5.30 uur binnenbracht.

Zoals hooger vermeld zijn al de scheepspapieren met ons schip gezonken. Ik betreur slechts eene zaak en dit is dat wij geen kanon aan boord hadden, want in dit geval hadden wij al de tijd gehad om den onderzeeër in den grond te schieten vooraleer hij ooit de kans zou gehad hebben om ons te beschieten ! Dit had terzelfder tijd mijn schip gered en de zeevaart van een vreeselijke vijand bevrijd.

Gedaan te Milford Haven den 31 Januari 1917

De schipper

Gelet op de inhoud van de laatste paragraaf van het zeerapport, nam de Minister, verantwoordelijk voor de zeevisserij, op aandringen van de "Redersvereniging voor Belgische Zeevisscherij" contact op met de Britse Admiraliteit ten einde de Belgische stoomtrawlers te bewapenen.

Er zouden echter nog talrijke "paperassen" van doen zijn vooraleer de eerste stoomtreilers bewapend werden met een drieponder.

Nota's

1. Op 1 februari 1917 begonnen de Duitsers hun "uneingeschränkten" U-boot Krieg. De voornaamste kenmerken van deze zeeoorlogvoering bestond in het zonder onderzoek van de scheepspapieren, verder zelfs zonder voorafgaande aanhouding, het in de grond boren van vijandelijke handelsschepen en in de onvoldoende zorg voor de veiligheid der opvarenden van de gezonken schepen.
2. Admiraal JELLICOE, First Lord of the Admiralty, meende dat de U-boot campagne de ernstigste bedreiging vormde waaraan ooit de bevolking van Groot Brittanië had blootgestaan. "Zij (de Duitsers) zullen winnen wanneer wij aan deze zware verliezen geen eind weten te maken" schreef hij. In de Britse officiële geschiedschrijving staat te lezen "dat de redding of de ondergang van de Geallieerden had afgehangen van de uitkomst der U-boot campagne". De geschiedenis zou zich 25 jaar later

herhalen toen een strijd op leven en dood werd uitgevochten op de Atlantische Oceaan.

3. Volgens R.M. GRANT's "U-boots destroyed" werden in de loop van februari, maart en april de hiernavermelde U-boten door de Britse Marine gekelderd : UC-46, UC-39, UC-18, UC-43 en de U-85. De UC-32, UC-68 en de UC-30 werden accidenteel vernietigd door hun eigen mijnen !
4. Alhoewel het convooisysteem zeer effectief was geweest in de tijd van de zeilschepen weigerde de Britse Admiraliteit nu dit systeem toe te passen daar zij meende dat, onder "moderne" omstandigheden, het konvooisysteem niet aan haar doel zou beantwoorden. Onder druk van de toenmalige eerste minister LLOYD GEORGE vertrok op 10 mei 1917 een proefkonvooi van 16 schepen uit Gibraltar naar Engeland en kwam zonder verliezen aan. Naar aanleiding van dit resultaat werd het konvooisysteem nu ingesteld voor alle zeeverkeer.
5. Na het beëindigen van zijn zeemansloopbaan (volgens mijn bron was zijn laatste bevel de 0.87 Emmanuel, 1921-1923), trad hij in dienst bij de rederij "Pêcherie à Vapeur" als pakhuisman.
6. Kaap aan de westkust (Cornwall) van Engeland, 50°33' N - 5°02' W.
7. Vissersverzamelwoord voor het sleepnet en de planken die het net open houden.

Monsterrol van de 0.83 "Marcelle"

<u>NAAM</u>	<u>VADER</u>	<u>MOEDER</u>	<u>OUDERDOM</u>	<u>FUNCTIE</u>	<u>ADRES</u>
WITTRUCK Auguste	Pierre	BEUREN Sabine	°Oostende 42	schipper	7 George street
PIERRE Emile	Theodore	VANHOEK Clemence	°Oostende 38	stuurman	12 Hakin Point
PONJAERT Jean	Corneille	DEBRUYNE Marie	°Blankenberge 29	visscher	aan boord
DELEY Polydor	Charles	VANBESIEN Elisabeth	°Oostende 40	visscher	13 Albionstreet
ACKEN Edouard	Alphonse	RYCKEMAN Rosalie	°Oostende 38	visscher	Priory Cottage
JANSSONE Louis	Michel	LEFEVRE Melanie	°Oostende 51 (?)	visscher	13 Albionstreet
NEUTS Gustave	Michel	WITTRUCK Adèle	°Oostende 16	jongen	7 George street
ENGELBRECHT Jules	Henri	PLATVOET Sophie	°Duinkerke 35	machinist	13 Mary Road
V.D AMEELE Jules	Charles	TILLIEZ Thérèse	°Staden 34	stoker	7 Point street
SOETE Jules	Auguste	VANHEE Louise	°Coudekerque 35	stoker	7 Hakin Point
PIERRE Emile	Emile	GERYL Marie	°Oostende 15	trimmer	12 Hakin Point

MENSEN VAN BIJ ONS

FRANS DEVRIENDT, VADER VAN DE "INTERNATIONALE BOEKHANDEL", EEN VOORBEELD VAN EEN OOSTENDSE "SELF MADE MAN"

door J.B. DREESEN

Op 26 april 1994 is het precies 100 jaar geleden dat, in het 19de eeuwse Oostende, Frans DEVRIENDT het levenslicht zag. Zijn geboorte gebeurde onder geen al te gelukkig gesternte. Zijn moeder was een maand voordien weduwe geworden en de boorling was zeer zwak en had constant zorgen nodig.

Gezien de omstandigheden was zijn moeder verplicht uit te gaan werken. Als telefoniste in een telegraafkantoor moest ze soms tot 14 uren per dag presteren wat haar ertoe verplichtte de kleine Frans toe te vertrouwen aan een voedstermoeder.

Vanaf zijn twee jaar zorgde zijn grootmoeder voor hem. De kleine Frans mankte echter. Een bijgeroepen geneesheer verklaarde dat hij aan een zwakte van het beenderengestel leed die echter zou beteren met opgroeien. Alle dokters en geneesmiddelen ten spijt verergerde zijn toestand. Vanaf zijn zesde jaar moest hij met een kruk lopen om zich voort te bewegen. Regelmatig leed hij aan pijnlijke abcessen die hem soms wekenlang aan zijn bed kluisterden.

Zwak van lichaam maar sterk van geest trok de kleine Frans, toen hij zeven jaar oud werd, naar de Albertschool, waar hij zich ontpopte tot een zeer begaafd leerling. Ondanks zijn regelmatige afwezigheden wegens ziekte, plaatste hij zich bij de examens steeds bij de drie beste leerlingen van de klas.

De behandeling van zijn gehavend benenstel duurde jaar in jaar uit voort. Wekelijks onderging hij een pijnlijke behandeling in het Burgerlijk Hospitaal die echter weinig of geen resultaten opleverde. Op zijn tiende levensjaar ging hij naar het Atheneum. Na 2 jaar, hij had juist de examens van de 5de achter de rug, viel hij zwaar ziek. Het duurde vijf jaar alvorens er beterschap kwam. Gedurende gans die tijd werd hij, met zijn benen in een plaasteren omhulsel, in een wagentje gevoerd, waarbij hij alleen het bovenlichaam en zijn armen kon bewegen.

Gedurende deze lange lijdensweg verslond Frans alles wat hij van boeken in zijn handen kon krijgen. Boeken werden zijn enigste en trouwste vrienden. Naast de, in die tijd, klassieke volksromans, verwerkte hij een massa wetenschappelijke literatuur. Hij leerde muziek, speelde mandoline en later viool. Op zijn 18de jaar kon hij zich, voor zijn verplaatsingen, eindelijk zonder wagentje verhelpen.

Hij wilde een handel opzetten en vatte het plan op een boekenwinkel te beginnen. Zijn jarenlang verblijf in een wagentje hadden hem de liefde voor boeken bijgebracht en boeken zouden zijn verdere levensloop bepalen.

Zijn beginkapitaal was 500 fr die hij kreeg van zijn moeder. Hij huurde op de Weststraat (de tegenwoordige Adolf Buylstraat) een piepklein winkeltje met houten trappen, een dubbele ouderwetse deur en een uitstalraampje van een vierkante meter groot.

Hij betaalde daarvoor 100 fr huur per maand. Voor 75 fr kocht hij een toonbank, die dienst had gedaan in een patisserie; bestelde voor 100 fr hout en timmerde er eigenhandig een paar boekenrekken mee. Met de rest van het geld kocht hij een lot prentkaarten, een partij dikke Vlaamse romans van 3,25 fr 't stuk, uitgegeven door "Het Laatste Nieuws" en een partij muziekstukjes die toen aan 15 en 20 centiemen verkocht werden.

Op 12 oktober 1912 opende Frans Devriendt zijn winkeltje dat meomenteel, uiteraard veranderd en aangepast, nog altijd op dezelfde plaats staat. Op zijn krukken huppelde hij rond en met taaie volharding opende hij elke morgen om halfacht zijn winkel om meestal eerst 's avonds om 22 uur te sluiten. In het seizoen liepen zijn uren zelfs van 6 uur 's morgens tot middernacht.

Zijn eerste dag hadden hem 3,82 fr in kas gebracht. Niet veel, maar alle begin is moeilijk. De tweede dag waren zijn ontvangsten reeds gestegen tot 6,15 fr en zo ging het steeds maar in stijgende lijn. Het winkeltje kende succes. Heel wat mensen hadden medelijden en sympathie voor de nijvere jongen en hielden eraan hem te "handgiften". Zijn kliënteel steeg zienderogen.

Tussen zijn eerste en regelmatigste klanten rekende hij de later burgemeester en minister Adolf VAN GLABBEKE. Net als Frans Devriendt sukkelde hij met moeilijkheden aan zijn benen. Hij lag ook, met de benen geplaasterd, in een wagentje en zou daar nog vier jaar in rond gereden worden alvorens hij weer te been was.

Het boekenwinkeltje lag boven een bakkerswinkel waarin dag en nacht brood gebakken werd. Het gevolg hiervan was dat Frans gans de dag op een hete plankenvloer stond. Wilde hij niet verstikken dan moest hij permanent zijn dubbele deur open zetten. Dit had hij wel als voordeel dat de klanten meteen konden binnenvallen en dat hij in de winter geen verwarming hoefde te bekostigen. Ook had hij te kampen met enorme massa's kakkerlakken, die niet voor niets bakkertorren heten. 's Nachts bezetten zij in horden zijn winkel, maar overdag gingen ze schuil achter de boeken en dozen op de rekken waar ze dan opgeschrikt werden door de naar boeken speurende klanten. Maar Frans liet zich dit allemaal niet gelegen.

Het feit dat er in Oostende reeds 2 boek- en dagbladwinkels bestonden was een zware handicap. Die zakenlui waren er niet op uit om hun jonge concurrent ook maar een duimbreed toe te staan. Maar dat werd Frans Devriendt zijn eerste zorg niet. Hij adopteerde als lijfspreuk "Gaaf Uw weg en ziet niet om" en bleef ijverig verkopen en contacten leggen.

Bij het begin van het seizoen in 1913 werd hij depothouder van enkele Franse kranten, die in Lille en Roubaix werden uitgegeven, en van "Het Volk" uit Gent. De andere kranten kreeg hij via "Blinde Pauwels" een krantenverkoper in het spoorwegstation, die niet al te best zag en daardoor aan zijn bijnaam kwam.

Zijn contacten begonnen vruchten af te werpen. Reeds vanaf het begin 1914 leverden de voornaamste kranten rechtstreeks aan hem;

Voor het seizoen van 1914 engageerde hij vier verkopers die, tot grote nijd van de andere krantenwinkels, zijn kranten rechtstreeks aan de man brachten.

Het begin van de eerste wereldoorlog had nare gevolgen voor zijn zaken. De zendingen buitenlandse kranten werden stopgezet. Dank zij zijn verkopers liet hij echter de Franse kranten terplaatse ophalen, zodat zijn bevoorrading voorlopig verzekerd bleef.

Nadat hij zijn winkeltje aan zijn moeder en zijn verloofde had toevertrouwd vertrok hij naar Londen, in een poging om regelmatig Engelse kranten te betrekken. Voorlopig stak echter de oorlogsdreiging stokken in zijn wielen, maar zijn contacten waren niet vruchteloos geweest want na de oorlog werd hij, via het vliegveld van Stene, de eerste en voornaamste invoerder van Engelse kranten.

Op zijn terugweg van Londen passeerde hij via Parijs, in een poging om contacten te leggen met enkele voorname Franse kranten. Hij kocht er meteen een paar honderd kaarten van Europa voor een prijsje en zeulde daarmee terug naar Oostende, waar hij ze in de eerstvolgende dagen met gemak aan de man bracht.

Het was hoog tijd dat hij terug was want enkele dagen later vielen de eerste Duitsers Oostende binnen.

Hij bleef "Het Volk" verkopen en begon zelfs met het uitgeven van een drietalige krant "De oorlog - La guerre - Der Krieg". Dit krantje werd gedrukt in de drukkerij van ELLEBOUDT maar moest daarvoor eerst de censuur van de Duitsers passeren. Het eerste nummer liep goed van stapel. In het tweede nummer knipten de Duitsers de helft van de krant weg. Frans Devriendt had er een reeks teksten uit een gesmokkelde "Rotterdamse Courant" in verwerkt. Hij had er echter niet op gelet dat een van de teksten handelde over de grote verliezen van de Duitsers aan de IJzer. Zijn droom als uitgever eindigde met de betaling van de zetkosten zijnde de voor die tijd niet zo onaardige som van 32,5 fr.

Hij zette een handeltje op met een zekere Jan DE BOER, die wekelijks via Nederland honderden Franse en Engelse brieven en kranten binnensmokkelde. Frans Devriendt zorgde voor de bestelling van de brieven en de verkoop van de kranten. Maar zoals meer gebeurd in oorlogstijd werd hij aangeklaagd bij de Duitsers en door de Feldkommandantuur op 15 maart 1915 opgepikt. Hij werd ondervraagd, zijn winkel werd het onderste boven gezet maar de Duitsers vonden niets. Maar hij stond meteen op de zwarte lijst van de bezetter.

8 september 1915 werd, voor hem, een belangrijke dag want hij trad in het huwelijk met Gilberte LIEVENS, zijn teerbeminde. Een reden voor hem om nu nog harder te gaan werken. Buiten de gewone verkoop kocht en verkocht hij oude boeken, plakke zakken in alle formaten en stichtte een bibliotheek.

Zijn winkeltje draaide goed tot de Duitsers hem op 31 december 1915 alle verkoop van dag- en weekbladen ontnamen en hem de verkoop van Franse en Engelse boeken verboden. Hij verloor echter de moed niet. Gedurende de dag verzorgde hij zijn winkel met datgene wat hij nog mocht verkopen, lapte schoenen voor de mensen en verkocht erszats zeep, stroop en oude kleren. 's Avond speelde hij in een of ander café viool.

Zo sukkelde de jonge familie Devriendt de oorlogsjaren door. Een eerste kind, geboren in 1916, ontviel hen na een jaar. Het was een

De jonge Frans Devriendt als boekenwurm...

... en als muzikant

Ostende Ostend L'arrivée de journaux anglais par avion.
The English news papers arriving by aeroplanes.

Frans Devriendt komt zijn kranten afhalen op het Vliegveld te Stene

De heer en vrouw Devriendt met hun verkopers voor de winkel in de toenmalige Weststraat. 1924

Boekenweek in November 1935

Personeelsfeest in 1937

zware slag, maar nog voor het einde van de oorlog werd een tweede kleine geboren en meteen was de vreugde weer in huis.

Begin 1919 werd Frans Devriendt deponhouder voor "La Nation Belge". Daarvoor moest hij echter zesmaal per dag naar het spoorwegstation trekken om de verschillende drukken op te halen.

Op 1 juni 1919 kocht hij, met een lening van 90 % het huis waarin hij zijn winkeltje had. Het werd de eerste pijler van de latere INTERNATIONALE BOEKHANDEL.

Om het allemaal te kunnen afbetalen volgden er zware jaren voor het jonge gezin. Frans Devriendt werd deponhouder van een ganse reeks kranten. Hij engageerde hiervoor verschillende verkopers die de waar rechtstreeks aan de man brachten.

Hij en zijn vrouw stonden in voor de organisatie van het geheel. Hierbij hoorde niet alleen het in orde houden van de winkel, maar ook de verkoop, de bevoorrading en de boekhouding. Daarnaast richtte hij een atelier op voor de herstelling van vulpennen en schrijfmachines, herstellingen die hijzelf uitvoerde. Zijn argument was dat hij handenarbeid nodig had om af en toe zijn geest te laten rusten. Hij voegde er echter niet aan toe dat de vele uren werk het voor zijn gehandicapt lichaam nog veel moeilijker maakte.

Op 1 februari 1920 begon hij met de eerste uitbreiding van het zes maanden voordien aangekochte huis. De hoek werd ingenomen en de muur in de Hertstraat kreeg een groter uitstalraam. Ook de voorkant liet hij herbouwen. Met de veranderingen had zijn winkel nu 3 winkelramen. De vroegere bakkerij werd ingericht als stapelplaats voor zijn kranten.

Intussen verrijkte het gezin met een zoon wat de werkkraft van vader en moeder Devriendt nog vergrootte. De zaken bloeiden dat het een aard was. Winkelpersoneel en verkopers werden meegesleurd in het enthousiasme van de baas, die een waar voorbeeld van blakende werklust was.

Frans Devriendt begon toen aan een nog grotere expansie te denken. Hij stichtte bijhuizen; te Blankenberge (1921); Marie-Joséplein 11 (1922); De Haan (1922), Wenduine (1922) en Middelkerke (1923).

Ook na deze realisaties bleef de familie Devriendt niet bij de pakken zitten. Einde 1927 besloten ze hun huis in de Weststraat (Adolf Buylstraat) om te bouwen tot een moderne winkelinrichting. Er zat vaart in het project want met Pasen 1928 werd de nieuwe winkel, met vijf "étalages", geopend. Het was een model boek- en dagbladwinkel geworden.

Het was nog niet gedaan want op 1 mei 1928 kocht Frans Devriendt het huis Kapellestraat 65 en organiseerde zijn verdelingsdienst in een grote depot in de Vrijhavenstraat 29. De Internationale Boekhandel was, zoals hij bestond in 1928, een van de best ingerichte en georganiseerde zaken van het land. Frans Devriendt vond dat het nog beter kon want in 1929 verbouwde hij het huis Kapellestraat 65 tot een modern gebouw dat daarna als boek- en krantenwinkel uitgebaat werd.

Ondanks het vele werk wist Frans Devriendt zich ook nog nuttig te maken voor de Oostendse gemeenschap in het algemeen en voor de Oostendse handelsgemeenschap in het bijzonder. In 1929 werd hij voorzitter van de Oostendse Handelaarsbond. Door zijn enthousiasme en zijn dynamisme wist hij deze amechtige bond, die niet meer dan 60 leden telde, in twee jaar tijd uit te bouwen tot een bloeiende vereniging met 680 leden. Samen met zijn medewerkers richtte hij een reeks manifestaties en feesten in die jaren later nog het onderwerp van de gesprekken vormde. Zo richtte hij de eerste reuzenbraderijen in die een zeer groot succes kenden. Ook organiseerde hij jaarlijks een groot handelsfeest in de Kursaal dat zeer veel bijval genoot.

In 1930 werd hij voorzitter van de Oostendse zegelcoöperative, een vereniging van handelaars die maandelijks rond de 300.000 zegeltjes verdeelde onder de Oostendse bevolking. Door zijn toedoen kregen de straten van de middenstad een sierverlichting tijdens het zomerseizoen. Handelaars in moeilijkheden met fiskus en sociale wetten konden bij hem voor advies terecht. En zo waren er veel zaken waar Frans Devriendt de hand in had.

Vanaf 1932 begon hij zich ook politiek te engageren. En op de gemeenteraadsverkiezingen van dat jaar werd hij met 899 voorkeurstemmen tot gemeenteraadslid verkozen. Voor hem een reden op zich nog meer in te zetten. Hij klaarde datzelfde jaar nog de netelige zaak van het "Palace d'Ostende" die de stad zwaar geldelijk verlies zou gekost hebben. Hij richtte drie opeenvolgende jaren glansvolle "Vlaamsche boekenweken" in, waarop de beste Vlaamse schrijvers voordrachten en lezingen gaven.

Op 1 november 1936 werd de familie Devriendt echter getroffen door een zwaar verlies. Hun enige zoon stierf op 17 jarige leeftijd. De familie werd hierdoor herleid tot een drie-eenheid, vader, moeder en dochter. De smart in het gezin was groot en een ogenblik dachten ze eraan zich uit de zaak terug te trekken, maar alras vonden ze weer de nodige afleiding in het werk.

Voor de tweede maal in 25 jaar stapelden zich oorlogswolken op aan de oostelijke horizon. Voorzichtigheidshalve pakte de familie Devriendt in wat hen nauw aan het hart lag. Hierbij behoorde ook het materiaal om vulpennen en schrijfmachines te herstellen. Frans Devriendt ging er van uit dat waar ze ook terecht kwamen hij daarmij zijn brood kon verdienen. Hij kon het echter niet over zijn hart krijgen om; enerzijds zijn bloeiende zaak achter te laten; anderzijds zijn geliefde stad te verlaten. De familie Devriendt bleef in Oostende.

Hij gaf gehoor aan de oproep van burgemeester SERRUYS om op 19 mei 1940 mee aan te treden teneinde de gemeenteraad te herschikken en zo de moeilijke komende maanden te overbruggen. Een aanzienlijk deel van de verkozen gemeenteraadsliden was, net als zoveel andere Belgen, op de vlucht geslagen en de normale werking van de stadsdiensten kwam hierdoor in gevaar.

Frans Devriendt werd aangesteld tot schepen van Onderwijs, functie die hij met brio in zeer moeilijke omstandigheden zou vervullen tot hij in november 1941 door de Duitsers uit zijn functie ontzet werd.

Hoe het begon

Eerst ombouw

En wat het uiteindelijk werd

En de familie Devriendt die het waar maakte.

Als lid van de gemeenteraad op 19 mei 1940

*De heer en mevrouw Devriendt
met dochter Gilberte en schoonzoon Charles Heilman in 1948*

Op 28 mei 1940 werd zijn verdelingsdepot in de Vrijhavenstraat door Duitse brandbommen vernield. De inspanningen van vele jaren noeste arbeid gingen hierbij verloren. Ook een paar van zijn bijhuizen werden vernield.

De ganse oorlog bleven zijn zaken op een laag pitje branden. Juist genoeg om zijn personeel en verkopers aan het werk te houden. Aan alles komt een einde ook aan vier lange oorlogsjaren. Een met "antecedenten" als Frans Devriendt bleef niet bij de pakken zitten. Als een fenix zou hij na de oorlog weer uit de as verschijnen.

In december 1945 was zijn nieuwe verdeeldepot aan de Vlaanderenstraat 1 klaar voor gebruik. In de daaropvolgende maanden reorganiseerde hij zijn bedrijf met de bedoeling "De Internationale Boekhandel" uit te bouwen tot de mooiste en best ingerichte boekhandel van het land.

Hierbij kreeg hij hulp. Op 8 september 1948 trad zijn dochter Gilberte in het huwelijk met Charles HEILMAN, een dynamische jongeman met handelsgeest.

Vader Devriendt vertrouwde het jonge paar de winkels toe terwijl hij het beheer van de verdelingsdienst verzorgde. In een minimum van tijd werd de winkel in de Kapellestraat gemoderniseerd, deze in Wenduine werd in een nieuw kleedje gestoken en de Adolf Buylstraat 33 werd omgebouwd tot een van de modernste winkels in zijn genre. Het was de kroon op 40 jaar hard werken.

De zaak telde op dat ogenblik 28 bedienden en werklieden en liet aan 110 mensen toe er hun brood te verdienen. Vier vrachtwagens verzekerden de verdeling van de pers te Oostende en over de rest van de kust.

Het onbenullige winkeltje van 1912 had zich ondanks twee wereldoorlogen en een wereldcrisis zonder weerga omgevormd tot een parel aan de kroon van het Oostendse bedrijfsleven. Dit alles dank zij de wils- en werkkraft, het enthousiasme, het dynamisme en het handelsdoorzicht van het kleine jongetje dat tot zijn 18 jaar zwaar gehandicapt doorheen zijn jeugd sukkelde en zich nadien het grootste deel van zijn leven met krukken moest behelpen.

Frans Devriendt stierf op 26 mei 1960. Zijn vrouw Gilberte LIEVENS die hem een leven lang in alles had bijgestaan en even hard had meegewerkt overleefde hem tien jaar. Zij stierf op 9 december 1970.

Met Frans Devriendt ging een lichtend voorbeeld van echte Oostendse handelsgeest heen. Iemand die bewezen had dat een lichamelijke handicap geen beletsel kan en mag zijn om grootse projecten te verwezenlijken. De voorwaarde is echter dat men weet wat men wil, en voor hem zat die vervat in zijn spreuk "Ga Uw weg en zie niet om", en dat men aan de regels van wils- en werkkraft voldoet.

In deze tijd van economisch reces loont het dan toch de moeite om iemand als Frans Devriendt even in herinnering te brengen. Al was het maar om aan te tonen dat het verschil tussen slagen of niet slagen, zelfs in moeilijke tijden, besloten ligt in de mate van persoonlijke inzet van elke mens.

OVER DE SLUIS VAN 'S HEER WOUTERMANSAMBACHT
BIJ HET FORT ALBERTUS

door Raymond VANCRAEYNEST

Over het beleg van Oostende (1601-1604) werd er veel geschreven en uitgegeven, maar ook veel gefantaseerd. Daarom is het belangrijk als men ergens een concreet gegeven kan aantreffen.

Zo'n gegeven is het verslag van een bezoek gebracht, tijdens het beleg op 16 maart 1602, door enkele experten (?) aan de sluis van 's Heer Woutermansambacht, gelegen naast het fort Albertus.

Allen, op één na, ondertekenden het verslag, wat er op wijst, zeker in die tijd, dat het mannen waren met een zekere opleiding. Zoals dat toen gebruikelijk was waren ze waarschijnlijk meester-timmerman of dijkbouwer. Zij heetten Loys THYERIN, F. DE CARRION, Rasin DE BETS, F. MARYSAEL, Amant BOENEDAELE, Gilles VAN ROSSEM en Laureyns KELLEWAERT.

Ter plaatse bekeken ze alles nauwkeurig en maakten een raming van de onkosten van de werken die moesten uitgevoerd worden.

Vooreerst bekeken ze de koker (1) die op de noordzijde van de sluis lag. Vroeger lag hij onder het zand, maar nu lag hij bloot. Ze oordeelden dat hij op het noordeinde met 36 voet (2) moest ingekort worden. Het hout dat daarvan kwam moest gebruikt worden om de rest van de koker die nog bleef liggen tot aan de nieuwe dijk, zowel langs weerskanten als langs boven te herstellen. Om de koker behoorlijk te verzekeren moesten 26 stukken van 12 voet gereed gemaakt worden om de oude slotbalk te verzekeren. Dat alles zou met ijzerwerk en nagels 180 gulden kosten.

Vervolgens wilden ze dat er geen schepen in de sluis kwamen die deze zouden beschadigen. Ze stelden voor dat er daartoe twee balken zouden gelegd worden, de ene voor de schofdeuren en de andere daarbuiten zuidwaarts, en dat er vóór die laatste drie palen zouden geheid worden om de schepen tegen te houden.

Overigens moest ook het amegat opgehoogd worden met planken van twee duim behoorlijk getengeld (3) ter hoogte van 3 voet. Deze kost werd samen met de nagels geschat op 50 gulden.

Bij verder nazicht werd bevonden dat er onder de zeedijk 12 balken gebroken waren die elke dag dreigden neer te vallen. Daarom moest die dijk afgegraven worden om daar 12 nieuwe balken te steken. Dit afgraven moest gebeuren over een lengte van 30 voet, beginnend op 13 voet noordwaarts van het voornoemde amegat en over de breedte van 30 voet "omme den amerslach". Ze raamden dat werk op 700 gulden, te weten : 300 gulden voor het timmerwerk en 400 gulden om de dijk af te graven en met nieuwe klei te herbouwen.

Tenslotte stelden ze vast dat er verscheidene zuigers (4) te zien waren langs beide zijden van het amegat. Ze meenden dat die moesten hersteld worden om verdere schade te voorkomen die daaruit kon voortvloeien en ze raamden dat werk op 150 gulden.

Wat kunnen we uit dat verslag leren ?

1. Zelfs tijdens het beleg viel niet alle zorg voor de dijken en de waterlozing in de omgeving van Oostende stil.
2. Naast het fort Albertus was er een sluis met ernaast en ten noorden ervan een koker.
3. De sluis diende (ook ?) voor de scheepvaart.

Nota's

- (1) Koker : ondergrondse buis met lozing of inlating van water; "het water stroomt door een koker onder de dijk door"; zie Van Dale.
- (2) Een Brugse voet is 27,4 cm en bevat 12 Brugse duim van elk 2,28 cm.
- (3) Tengelen (tingelen in de tekst) is bespijkeren met nagels met grote koppen; zie Van Dale.
- (4) Zuigers zijn plaatsen waar het water uit de bodem opborrelt.

P.S. Ik heb tevergeefs gezocht in gespecialiseerde werken naar de woorden : slotbalk, schofdeur, hamegat of amegat, amerslach. Ik heb vastgesteld dat het groot Middelnederlands woordenboek van Verwijs & Verdam schromelijk tekortschiet als het over termen gaat die in Vlaanderen in de waterbouwkunde gebruikt werden. Ook het Idioticon van L. De Bo en Loquela van G. Gezelle gaven geen uitkomst.

Bron : Stadsarchief Brugge, reeks nr. 126, brieven en akten 1513/1793. bundel 21, 1513/1559.

VRAAG

Vraag van Jean Pierre BROWN, Bibliothèque Municipale, Rue André Désilles, F - 35400 Saint-Malo (Tel. : 00-33-99409093).

De heer Brown doet opzoeken over de zeerover Godefroy GOLLET DE LA MERVEILLE uit Saint-Malo.

In de zomer van 1715 verliet hij met zijn familie Saint-Malo en vestigde zich te Oostende, in dienst van de Oostenrijkse keizer. Hij rustte schepen uit voor Oost-Indie ("Les Indes").

De vraag is : wat is er geworden van GOLLET ? Zijn er afstammelingen ?

ERIC DEKUYPER EN OOSTENDE

door Germain BILLIET

De biografie -en familiale bijzonderheden over onze half-Oostendse auteur haal ik uit zijn boeken (hieronder vermeld), uit het artikel "Humor sprak met Eric Dekuyper" (Humo, 20 jan 1994), uit de registers van de burgerlijke stand alhier en uit gegevens mij verstrekt door mevr. A. SWEETLOVE-DEKUYPER.

Geboren in Etterbeek (1942) volgt E. Dekuyper, in Schaarbeek lager onderwijs eerst bij de Broeders van Liefde en het laatste jaar bij de jezuïeten. Daarna (sinds 1956) middelbaar onderwijs in Antwerpen, eveneens bij de jezuïeten. Na zijn humaniora studeerde hij in Brussel één jaar aan het I.A.D. (Institut des arts de diffusion) en daarna aan het Ritcs (Rijksinstituut voor toneel en cultuurspreiding). Nadien liep hij nog college in Parijs en in Brussel (VUB). Hij was producer bij de BRT (1956-1977), docent filmtheorie (Univ. Nijmegen, 1978-1988). Nu woont hij al jaren in Nijmegen. Uit het interview (in Humo) spreekt een kwetsbare man, moeilijk in de omgang, ontgoocheld en levensmoe.

Van jongs af gefascineerd door moderne amusementsvormen publiceerde hij veel over film, opera, dans en de media. Hij maakte ook films.

In de literatuur debuteerde E. Dekuyper met autobiografische geschriften (alle uitgegeven bij Sun, Nijmegen) nl. Aan Zee. Fragmenten uit de kinderjaren (1988). De Hoed van Tante Jeannot. Taferelen uit de kinderjaren in Brussel (1989). Mowgli's Tranen (1990) en Grand Hôtel Solitude. Taferelen uit de adolescentiejaren '1991). De twee laatste titels zijn fijn symbolisch. Van hem verschenen nog, bij dezelfde uitgever : Een Tafel voor één. Reisberichten (1990). Dag Stoel naast de tafel. Kroniek van het dagelijkse (1991 - de titel is ontleend aan P. VAN OSTAEYEN). Ma, Weduwe-Veuve Dekuyper (1993 - fragmenten uit vroeger werk). Haast alle teksten waren eerder gepubliceerd in verscheidene tijdschriften.

In wat volgt verwijs ik naar die boeken met respectievelijk : Zee, Hoed, Tranen, Hotel, Tafel, Ma en Humo (het art. van 20.01.1994).

De roots van E. Dekuyper liggen in Oostende, zowel van moeders als van vaders kant. Zijn moeder, Julienne CORNELLIE (1903 - Wemmel 1990) had twee zusters : Jeanne-Marie = Tante Jeannot (1900 - Wemmel 1991) en Marie-Jeanne = Tante Mimi (1904 - Oostende 1973). Ze waren allen geboren en getogen in Oostende. Hun ouders Jozef CORNELLIE (1871-1944), een spoorwegbeambte en Johanna MAES (1880-1954) (beiden geboren in Vlissingen en gestorven in Schaarbeek) waren in Oostende getrouwd in 1898. Tijdens de eerste wereldoorlog verbleef de familie in Londen waar de jongste CORNELLIE, Louis, in 1916 geboren werd. Vader CORNELLIE moet na 1918 stationschef geweest zijn (cf. Hoed, p. 83). Daardoor had het gezin een trekkersbestaan gekend (cf. Zee, p. 69-70).

Na de oorlog trouwden de drie zusters (door hun moeder "de meiden" genoemd) met drie broers, de Oostendenaars De Kuyper (die in hun jeugd nog gevoetbald hadden bij "De Zwarte Leeuw", voorloper van wijlen de A.S.O.) (cf. Hoed, p. 190). Hun zuster Emma De Kuyper (1894-1979) winkeljuffrouw bij de Oostendse suikerbakker VANSEVENANT, was te oud om met de jongste CORNELLIE te trouwen "waardoor de schitterende familiesymmetrie niet voltooid werd" (cf. Hoed, p. 24). Tante Jeannot was getrouwd met nonkel Fons (Alfons Dekuyper, Mariakerke 1889, dus tien jaar vóór de inlijving bij Oostende - gestorven Oostende 1973 als ere-directeur Zeewezen). Tante Mimi met nonkel Frans (Oostende 1899 - Oostende 1972, als kassier-rekenplichtige). Julienne met Firmin, vader van onze auteur. Tussen de zusters bestond een hechte familieband zolang hun moeder (Bontje) leefde.

Firmin Dekuyper was geboren in Oostende op 11.11.1901 in een huis gelegen aan de Nieuwpoortsesteenweg, maar niet zoals zijn broer Frans in nr. 483 maar in nr. 565. De "Kuypers" waren dus eigenlijk Mariakerkenaars, zeker van moeders zijde. De vader Carolus Joannes Dekuyper, afkomstig uit Bredene (1863-Oostende 1916) kwam in 1888 in Mariakerke trouwen met Clara Justina MAERNOUDT (1860 - Grembergen 1934). Zij was zoals haar vader en haar grootvader geboren in Mariakerke.

Vóór 1940 hadden de ouders van onze auteur een bloeiende importzaak van Chinees en Japans aardewerk gerund, die te niet was gegaan (cf. Hoed, p. 81-82 en Tafel, p. 133). Eric kwam ter wereld in volle oorlog (02.09.1942) toen zijn vader met t.b.c; in het sanatorium Lemaire in Tombeek (Overijse) lag. Firmin Dekuyper stierf twee maanden na de geboorte van zijn jongste zoon. De auteur heeft dus zijn vader niet gekend en ook nooit met liefde over hem horen spreken (cf. Ma, p. 15, "zwakkeling, mislukkeling, gokker, dronkaard" en Humo "blij dat ik hem niet gekend heb").

De moeder - dapper, kordaat, leergierig, gastvrij - aan wie de auteur vele bladzijden vol bewondering en beheerste tederheid wijdt (cf. Tranen, p. 133 e.v. en Ma) bleef achter met vijf kinderen, nl. Robert (1923) (getrouwd met "KLEIN Annie, de enige bewuste Vlamingen van de clan", cf. Tranen, p. 65), Jan (1927 (die ging varen), Michel (1930) (getrouwd met Irma), Annie (1932) die trouwde met de Oostendenaar Freddy SWEETLOVE (cf. Zee, p. 68-71) en Eric zelf, de jongste.

Dat bijzonder begaafde vroegrijp excentriek jongetje, met een merkwaardig geheugen, groeide op in een matriarchale sfeer (zijn tantes waren ook zijn moeder) nl. de clan van de CORNELLIE's van wie Bontje de spil was. Na haar dood stortte de wereld in elkaar. Als homoseksueel en artiest kon hij niet harmoniëren met de clan. Er volgde een radicale breuk. Gedurende decennia had hij geen contact met de familieleden. Intussen hebben ze zich verzoend met het beeld dat hij van hen ophangt in zijn boeken (cf. Humo).

Het is niet mijn bedoeling het werk van E. Dekuyper hier te bespreken. Ik wens alleen te wijzen op het aandeel van Oostende in de herinnering van de alles registrerende auteur.

Onze verbrusselde Oostendenaar is als letterkundige een openbaring en een verrassing. Niet het minst als perfect tweetalige, opgegroeid in een verfranst milieu. "Geen echte Vlaming, want Brusselaar" (cf. Hotel, p. 54-55). "Die

tweetaligheid is niet leefbaar...ik wou Vlaming zijn om kosmopoliet te worden..." (cf. Humo).

Uit zijn geschriften komt E. Dekuyper naar voren als een intelligente gecompliceerde persoonlijkheid, uiterst gevoelig, met een intens psychisch leven. Een kritische, kieskeurige, sceptische geest. Die zich voortdurend verwondert, veel bewondert en veel afwijst. Met vlijmscherpe observatiezin voor zijn omgeving, voor elke milieu, voor wooninrichting, voor winkels en etalages, voor de banaalste dingen.

Al vroeg heeft hij een uitgesproken voorkeur voor de magie, de illusie, de suggestie van reclame, theater en film. In de "mistige jungle van de adolescentiejaren" (cf. Tranen p. 23) is hij geobsedeerd door het naakte mannenlichaam. Zijn zinnelijkheid voedt zich aan alles, o.a. aan het mannenslipje. Nieuwsgierig speurend dwaalt hij door "het spooklandschap van de seksualiteit" (cf. Tranen, p. 82) en ontwikkelt zich tot een heidense estheet, tot een levensgenieter, bereisd, met grote belesenheid, met voorliefde voor plastische kunst, met onbedwingbare belangstelling voor de filmwereld, met ongewone aandacht voor het alledaagse dat hij door zijn poëtisch talent als het ware sublimeert.

De meeste Oostendse reminiscenties komen voor in "Aan Zee". Als kind brengt E. Dekuyper de grote vakanties van de laatste jaren '40 en de eerste jaren '50 door in onze stad, met zijn moeder, met Tante Jeannot, met Bontje en een partij neefjes en nichtjes, een gezelschap dat Vlaams en Frans door elkaar spreekt. Ze huizen eerst in een appartement bij Petit Paris (waar zij alle dagen gekookte vis eten). Later verblijft hij alleen bij Tante Mimi in de Prinses Clementinasquare. De lange vakantie, dag voor dag doorgebracht op het strand (waar ze een cabine hebben) ervaart hij als een feest.

Vele hoekjes en instellingen van de stad (ook gebeurtenissen) worden op persoonlijke wijze gefocust. Vooral de "Avenue de la Reine" (in 't Frans natuurlijk : een Belgische verworvenheid). Die Koninginnelaan vindt hij "saai en vervelend" (cf. Zee, p. 29). Verder het Bloemenuurwerk, Het Witte Paard, Petit Nice, de Pôle Nord (cf. Hoed, p. 114), de boerentram (nl. de kusttram).

Nog later verblijft hij bij Tante Jeannot in ruime kamers "boven een stoffenzaak, recht tegenover de Sint-Jozefskerk (dus op de noordwestelijke hoek van de A. Pieters- en de Rogierlaan) waar hij Jozef BERDEN op het orgel hoorde spelen (cf. Hotel, p. 134). Hij vermeldt ook het stedelijk museum, de schouwburg, de kursaal (waaraan ook herinnerd wordt in Tafel, p. 143-144), de boekhandel Corman en Librairie Internationale, de stadsbibliotheek (op een étage van de stadsschouwburg, cf. Zee, p. 105). Die laatste drie duiken herhaaldelijk op (cf. Tranen, p. 111). Naar onze stadsbibliotheek gooit hij een kushandje : "...in de kleine stadsbibliotheeken (ik hou het meest van die van Oostende) mag je de boeken uit de rekken nemen en doorbladen (cf. Tafel, p. 65).

Hij evoceert ook de Oostendse Koo (de S.E.O. zaliger met het populaire café) die zo gunstig contrasteert met de Brusselse Union économique die hij met accuratesse en vitriool beschrijft (cf. Tafel, p. 45-62).

Er is nog het Hôtel des Thermes ("het Oostendse Heilige der Heiligen", cf. Tranen, p. 112) waar Tante Mimi later (die weer in Oostende is gaan wonen) een krantenstalletje exploiteert en waar de auteur zijn vriendje Johnnu BREITENBACH (rijk, gehandicapt en ook filmfanaat) alle dagen opzoekt (cf. Tranen, p. 121 e.v. en Hotel, p. 114 e.v.). Verder herinnert de auteur zich de Chinese tentoonstellingen van de Paters van Scheut en de strandspelen van de krant Le Soir.

De meeste (oudere) Oostendenaars zullen zich ongetwijfeld interesseren voor die aantekeningen omdat ze het Oostende van ruim 40 jaar geleden met flitsen doen herleven.

In "Aan Zee" maakt de scherpzinnige auteur een onvriendelijke opmerking over de Oostendenaars, nadrukkelijk herhaald (p. 68 en 80) nl. "het uitpersen van de vremde tijdens de zomermaanden". Hij vergalopeert zich ook enkele keren. Zo noemt hij het ruitersstandbeeld van Leopold II (op de zeedijk) "Het Paard" (p. 15, 27 en 87), terwijl echte Oostendenaars daarmee het monument van Leopold I bedoelen. Aan "Petit Paris", meent E. Dekuyper; werd om een of andere reden een frivole naam gegeven (cf. Zee, p. 27). Aan een café met die naam dacht hij niet. "De koninklijke Stallen (Konginnelaan) zijn "in pseudo-Russische stijl" opgetrokken (cf. Zee, p. 113). De Scandinavische motieven heeft E. Dekuyper niet opgemerkt.

Nogal komisch (voor een Oostendenaar) is de blunder op p. 66 : "...deze mensen woonden ergens buiten Oostende op het land in een dorpje, de "Butterpit" genaamd. Naar het schijnt kwam daar ook de beste boter van de kust vandaan". Die ketterij wordt herhaald in Hoed, p. 111/ "Butterpit" suggereert dat onze auteur wat Oostends kent maar dat is nogal gebrekkig. Dat blijkt uit stukjes dialoog o.a. Zee, p. 6 "je ruukt de zee al" ook op p. 15 en Hoed, p. 22 en 152.

Een raadsel voor mij (en anderen) is de opmerking in verband met het Thermenpaleis (cf. Tranen, p. 113) : "via een passage kon je onder het hotel door naar de achterkant...dat betekende een aanzienlijke bekorting van de weg naar het centrum...". Wie heeft ooit zo'n passage gekend ?

Toch moet men zich niet fel ergeren aan die onnauwkeurigheden. Eric Dekuyper is een originele boeiende auteur met een zeldzaam opmerkingsvermogen. Zijn trefzekere stijl, luchtig en elegant, is hier en daar gepimenteerd met gedempte humor.

INDEX 1993

Tradiegetrouw publiceert "De Plate" voor de geïnteresseerde lezers een inhoudstafel & indices op de voorbije jaargang.

U kunt ze bestellen door 150 fr. te storten op rekening 750-9109554-54 van "De Plate - H. Serruyslaan 78/19 - Oostende" met vermelding "Index 1993".

Index 93 verschijnt in de loop van de maand april.

WIJLEN DE "OOSTENDE-DOVERLIJN" : OVERZICHT VAN EEN AANTAL
TIJDSCHRIFTARTIKELEN EN BROCHURES DAAROMTRENT

Samenstelling : Emile SMISSAERT

Deze literatuurlijst werd strak in de hand gehouden en streeft géén volledigheid na; de referenties zijn alfabetisch per auteur geklasseerd.

- BERTRAND, Gaston : Le nouveau paquebot de la ligne Ostende-Douvres "Roi Léopold III", in : Marine, 56 (1956) nr. 8 (p. 9-13) en) (p. 7-19).
- IDEM : De pakketboot "Roi Léopold III" - juni 1956. Brussel : Fr. van Muysewinkel, 1956.
- CHARLIER, Jacques : L"Evolution récente des relations maritimes régulières entre Ostende et le Royaume-Uni, in : Revue belge de géographie (à Bruxelles), 1985.
- DAUWE, R. : Un siècle d'évolution des paquebots Ostende-Douvres (1846-1946), in : Mededelingen van de Marine Academie van België, dl. 3 (1940-1946), p. 211-231.
- DEBROCK, Walter : Haven - Oostende en Engelse aanwezigheid, in : De Plate, jrg. 13, 1984, p. 229-245.
- DECKER, J.M. : Petite histoire de nos Malles Ostende-Douvres, in : Neptunus, jrg. 31, 1984/85, p. 13-18.
- DENEUMOSTIER, M. et E. : Petit aperçu historique de la Ligne Ostende-Douvres : (brochure). Huy : Cercle philatélique "l'Epaulette", 1977.
- DUBOIS, A. : Notice sur la ligne Ostende-Douvres, in : Annales de l'association des ingénieurs sortis des écoles spéciales de Gand, 20, (?), nr. 2.
- FALISE, J.-P. : Een brok geschiedenis over de Oostendse mailboten, in : De Plate, 3, 1973-1974, nr. 4, p. 8-9.
- GEVAERT, Ferdinand : De kanaaldiensten, in : Neptunus, dl. 21, 1973-1974, nr. 5, p. 20-35.
- IDEM : De stranding van de "Princesse Marie-José, Oostende-Doverlijn (1937) vóór Duinkerke, in De Plate, 4, 1974-1975, nr. 7, p. 11-12.
- IDEM : Van kreekmonding tot verkeerscentrum (dl. 1 en 2), in : De Plate, nr. 20, 1991, (p. 325-332), en 21, 1992, p. 76-85.
- IDEM : Verkeerscentrum Oostende-Kaai (ca. 1991 e.v., partim : Oostende-Doverlijn), in : De Plate, 21, 1992, p. 76-85.
- IDEM : Het einde van een "era" : (einde van de bestemming "Western Docks", Dover, oktober 1992) in : De Plate, 22, 1993, p. 5-13.

- GOES, Joseph : De geschiedenis van de telegraafkantoren van Oostende, Oostende-Dover en hun stempels, in : Wefisstudie, (1990) nr. 54.
- HYFTE, Ivan van : Ex libris : "Pour notre marine et pour nos marins : perikelen met en op de pakketboten, in : De Plate, 16, 1987, p. 253-255.
- LIETARD, Edwin : "Oostende-Dover (1846-1946)" en "Havenwerken te Oostende (1898-1905)" : (medailles : brochure uitegeven n.a.v. de 3de Open Monumentendag, Oostende, 15-9-1991).
- MAJOR, Walter : Pakketbootstempels Oostende-Dover : (brochure) Oostende : 1982 (Wefisstudie; nr. 32).
- Une nouvelle malle belge, in : Le mouvement géographique, 1895, p. 249-250.
- Motor-ferry London-Istanbul Ostende-Dover 1936, S.1 : s.n. 1936.
- Notice historique sur le service des paquebots de l'état belge entre Ostende et Douvres. S.1. : s.n. 1931.
- ODOIE, H. : A popular highway tot the Continent : the Dover-Ostend route. Horsham, 1897.
- Ostende-Douvres : le nouveau service des malles belges, in : Le mouvement géographiques, 1893, p. 76-77.
- Palen en damplanken (gebruikt bij de bouw van de aanlegsteigers van de mailboten Oostende-Dover in het zeestation van Oostende : brochure). Bruxelles : Société belge des betons, 1945.
- PITMAN, Ruth : On "Dover Beach" : (on Matthew Arnold's poem), in Essays in Criticism (a quarterly journal), vol. 23, n° 2, april 1973, p. 109-136.
- PROGRAMMA van de eeuwfeesten van de maalbootdienst Oostende-Dover (1846-1946) = 500e verjaring van de stichting van de Oostendse zeehaven : brochure. Oostende : Comité van het Eeuwfeest, 1946.
- ROGIE, Henri : Evolutie van de R.M.T-kanaaltrafiek, in : Neptunus, 31, 1984, nr. 203, p. 40-41.
- SANDERS, A. : Vijf jaar R.M.T., maar 130 jaar Oostends bedrijf, in West-Vlaanderen werkt, 19, 1977, p. 10-17.
- IDEM : De haven van Oostende, partim : (...) Na de opening van de Kanaaltunnel, in : West-Vlaanderen werkt, 1991, nr. 5, p. 214-221, partim : p. 220-221.
- SPELLER, Leslie : Dover-Ostend, in Sea Breezes, oktober 1959, p. 236-256.
- VANDERSTOCKT, Raoul G.G. : Oostende-Dover, in : De Gazette van de filatelie, 1989, nr. 120, p. 10-15.
- VANHALST, H. : History of the Ostend-Dover Line, in : Contact, 1985, December.

door Edwin LIETARD

HOTELIERS - RESTAURATEURS 1928

Deze beroepsvereniging die tientallen hotel- en restaurantuitbaters groepeerde van Oostende en omstreken werd te Oostende gesticht op donderdag 21 november 1878 en kreeg bij haar stichting de benaming "Association des hôteliers - restaurateurs".

Deze maatschappij had tot doel een nauwe band te smeden tussen haar aangesloten leden en een uitwisseling van mogelijke klanten te waarborgen. Ook werd er gezamenlijk allerlei grondstoffen voor de uitbating aan voordelige prijs aangekocht en de leden konden deze dan later bij de vereniging bestellen.

Dhr. Louis MARYSSAEL was de stichter van deze vereniging en hij zat als stichter-voorzitter de eerste vergadering voor op 22 november 1878 in het Café Germania te Oostende.

Dhr. MARYSSAEL bleef gedurende 50 jaar het voorzitterschap waarnemen en hij kreeg in 1928 een zilveren medaille als huldeblijk voor zijn pionierswerk.

MEDAILLE IN ZILVER Ø 30 mm MET VASTE RING

- R. Gekroond wapenschild van Oostende met 2 sierrollen met een legende :
VILLE D'OSTENDE
ASSOCIATION DES HOTELIERS - RESTAURATEURS
- V. Een parelrand met binnenin een tekst verdeeld over 4 lijnen :
HOMMAGE/ A/ LOUIS MARYSSAEL/ 1878-1928

ROYAL SPORT NAUTIQUE OSTENDE 1928

De Royal Sport Nautique Ostende werd gesticht te Oostende op 15 juni 1871.

Deze roeivereniging is tegenwoordig gelegen langs de vaart Oostende-Brugge, op het grondgebied Oostende op de hoek gevormd door het kanaal en de Molendorpkaai.

Hun vroeger oefengebied was gelegen langs het afleidingskanaal naar Brugge op de tegenwoordige spoorweglijn naar het binnenland.

De vroegere benaming was S.R.S.N.O. (Société Royale Sport Nautique Ostendaise) en in de volksmond spreekt men nog steeds van de Sport Nautique.

Tegenwoordig is haar naam K.R.N.S.O. (Koninklijke Roei en Nautisch Sport Oostende).

Vroeger werden er verschillende wedstrijden gehouden per jaar met nationaal en internationaal karakter. Ook andere clubs kwamen hier hun wedstrijden organiseren. Tegenwoordig wordt er nog enkel met Pinksteren een internationaal toernooi georganiseerd.

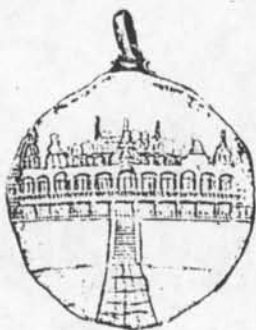
Ter gelegenheid van deze diverse wedstrijden werden er dan ook verschillende medailles geslagen.

De hieronder afgebeelde en beschreven medaille is deze die werd geslagen en geschonken gedurende de feestelijkheden en wedstrijden gehouden te Oostende in 1928.

MEDAILLE IN ZILVER Ø 33 mm MET RING

R. Zicht van de oude Kursaal van uit zee.

V. Een rondschrift : ROYAL SPORT NAUTIQUE. OSTENDE. 1928.
In het midden 2 lauwertakken en 2 gekruiste roeispanen, met in elke hoek een letter. R S N O

AUTO - TAXIS VERHUURDERS 1928

Deze maatschappij werd tot leven geroepen te Oostende en was de voorloper van de tegenwoordige "Taxibond" van onze stad.

Bij haar stichting kreeg deze vereniging de benaming "Verenigde Taximannen".

Het bestuur bestond uit de heren Julien DEKETELAERE, Louis PANESI, Emile WYBOUW en Emiel VANMOL. De erevoorzitter was de heer DESWAEF.

Op 6 mei 1928 werd er feest gevierd en dit ter gelegenheid van de officiële ontvangst op het stadhuis. Bij deze plechtigheid werd door burgemeester Eduard MOREAUX het vaandel van de kring overhandigd.

Na deze viering werd door het bestuur, aan alle leden een medaille geschonken om deze gebeurtenis te vereeuwigen.

MEDAILLE IN VERGULD BRONS Ø 50 mm MET BOL EN RING

- R. OSTENDE
Gekroond wapenschild van Oostende boven de boeg van een boot.
- V. Een rondschrift :
INHULDIGING VAANDEL AUTO - TAXI VERHUURDERS
* 6 MEI 1928 *
Oude auto in het midden van het veld.

TERINGSLIJDBOND 1933

In 1924 werd deze bond gesticht te Oostende. Nationaal had men reeds een bond met de benaming "Oeuvre National Belge de Defense contre la Tuberculose". De bond had een dispensarium te Oostende.

Dit dispensarium was gelegen op de hoek van de Ed. Cavellstraat en de Leffingestraat in het gebouw gekend door de bevolking als "de morre" (het dodenhuisje).

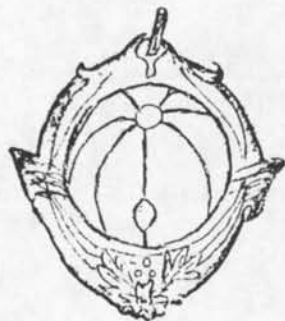
Deze bond leverde preventiezorg en verpleging aan de teringslijders van Oostende en omstreken.

Op 21 mei 1933 werd er te Oostende een voetbalwedstrijd gehouden tussen de lokale en andere voetbalclubs met het doel de nodige financiële middelen in te zamelen voor de kas van het dispensarium.

Ter dezer gelegenheid werd er aan alle voetballers van de diverse deelnemende clubs een bronzen medaille geschonken uit erkentelijkheid voor de ingezamelde gelden.

MEDAILLE IN BRONS Ø 38 mm MET VASTE RING

- R. Rondom versieringen en onderaan bloemen en bladeren. In het midden een voetbal;
- V. Rondom versieringen met onderaan bloemen en bladeren en in het midden een tekst verdeeld over 5 lijnen :
. DE TERINGSLIJDBOND ./ OOSTENDE/ 21 MEI 1933/ UIT/
ERKENTELIJKHEID

OORLOGSVRIJWILLIGERS 1931

Deze vaderlandslievende vereniging groepeerde alle oorlogsvrijwilligers van de 1ste wereldoorlog van Oostende en de kuststreek.

Deze personen of hun weduwen kwamen verschillende keren per jaar samen om de gedachtenis aan hun gevallen strijdmakkers te herdenken.

Op 6 september 1931 was er een grote reuni te Oostende voor alle oorlogsvrijwilligers. Deze vergadering ging gepaard met een bloemenhulde aan de diverse monumenten, een optocht en een schouwing van de verschillende vaderlandslievende vaandels.

Ter dezer gelegenheid werd er ook een medaille geslagen.

MEDAILLE IN BRONS Ø 51 mm MET BOL EN RING

- R. Gekroond wapenschild van België, omringd door de vaandels dit alles rustend op het affuit van een kanon.
- V. Een tekst verdeeld over 7 lijnen :
OORLOGSVRIJWILLIGERS/ 1914 - 1918/ OOSTENDE - KUST/ * * * * */
VOLONTAIRES DE GUERRE/ OSTENDE - LITTORAL/ 6 SEPTEMBRE 1931

